

XII. FEJEZET A HONVÉDSÉG ÉS A RENDVÉDELMI SZERVEK

108. §

(1) A honvédség feladata az ország katonai védelme, a nemzetközi szerződésből eredő kollektív védelmi feladatok ellátása, továbbá a nemzetközi jog szabályaival összhangban álló humanitárius tevékenység végzése.

A hatályos alkotmány rendelkezése kiegészítve a humanitárius tevékenység végzésével.

(2) A honvédséget a Kormány a feladatkörrel rendelkező miniszter útján irányítja.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

(3) A honvédség főparancsnoka a miniszterelnök.

Az 1989-es alkotánymódosítás a politikai kompromisszum jegyében a köztársasági elnököt tette meg a honvédség főparancsnokául. Mivel a honvédséget egyébként a Kormány irányítja, illetve a Szovjetunió számára sem kell már biztonsági garanciákat adnia az országnak, az alkotmányszöveg ezt a hatáskört a miniszterelnökhöz telepíti.

(4) A honvédség a minősített időszakokra megállapított szabályok szerint közreműködik
a) az alkotmányos rendet közvetlenül fenyegető, illetve az élet- és vagyonbiztonságot széles körben és közvetlenül veszélyeztető, országon belüli erőszakos cselekmények felszámolásában, ha ehhez a rendőrség alkalmazása nem elegendő,
b) a katasztrófák megelőzésében, továbbá következményeinek elhárításában és felszámolásában.

A hatályos alkotmány rendelkezése kiegészítve a katasztrófákkal összefüggő tevékenységgel.

(5) A honvédelemről és a honvédségről törvény rendelkezik.

109. §

(1) Az Országgyűlés – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával dönt a honvédség országon belüli vagy külföldi alkalmazásáról, külföldi fegyveres erő magyarországi vagy az ország területéről kiinduló alkalmazásáról, valamint a honvédség külföldi, illetve külföldi fegyveres erő magyarországi állomásozásáról.

(2) A Kormány engedélyezi a honvédség és külföldi fegyveres erő (1) bekezdés szerinti, az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió vagy az Észak-Atlanti Szerződés Szervezete döntésén alapuló alkalmazását, valamint más csapatmozgását.

(3) A Kormány haladéktalanul intézkedik – az ország védelmi terve szerint, a támadással vagy annak veszélyével arányos erők felhasználásával – a fegyveres támadás vagy annak veszélye elhárítása iránt.

(4) A Kormány a (2)-(3) bekezdés szerinti döntéséről haladéktalanul beszámol az Országgyűlésnek.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

110. §

(1) A rendőrség feladata a bűncselekmények megakadályozása és felderítése, a közbiztonság és a belső rend védelme, az államhatár őrzése és rendjének fenntartása.

(2) A rendőrséget a Kormány a feladatkörrel rendelkező miniszter útján irányítja.

(3) A rendőrségről törvény rendelkezik.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

111. §

(1) A nemzetbiztonsági szolgálatok feladata az ország függetlenségének védelme és érdekeinek megóvása.

(2) A nemzetbiztonsági szolgálatok közreműködnek az alkotmányos rend ellen irányuló, valamint egyéb, törvényben meghatározott bűncselekmények felderítésében és megakadályozásában.

A hatályos alkotmány a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatait nem határozza meg, az alkotmányszöveg ezt pótolja.

(3) A nemzetbiztonsági szolgálatokat a Kormány a feladatkörrel rendelkező miniszter útján irányítja.

(4) A nemzetbiztonsági szolgálatokról törvény rendelkezik.

112. §

(1) Törvény más rendvédelmi szervet is létrehozhat.

A hatályos alkotmányból csak közvetetten következik más rendvédelmi szerv (például a büntetés-végrehajtás vagy a hivatásos tűzoltóság) létrehozásának lehetősége, ezt az alkotmányszöveg explicitté teszi.

(2) A honvédség és a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja nem lehet tagja pártnak, valamint politikai tevékenységet nem folytathat.

Változatlan, de a választójog korlátozása nélkül.

(3) A honvédség és a rendvédelmi szerv nem hivatásos állományú tagjának pártban való részvételre, valamint politikai tevékenységére törvény korlátokat állapíthat meg.

Az alkotmányszöveg a pártsemlegesség biztosítása érdekében a korlátozás lehetőségét a rendvédelmi szerv nem hivatásos állományú tagjára is kiterjeszti. A 2010-ben az Alkotmányba

iktatott, a hivatásos jogviszonyban állók választhatóságát korlátozó rendelkezést jelen szöveg nem tartalmazza, mivel az ellentétes a választójog egyenlőségének elvével, és vélhetően sérti az Európai Emberi Jogi Egyezményt is.

113. §

- (1) Az ország védelme a Magyar Köztársaság minden állampolgárának kötelessége.
- (2) A 114. § (1) bekezdés a) pontja alapján kihirdetett rendkívüli állapot idején vagy ha arról az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz, a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgár férfiakat – törvényben meghatározottak szerint – hadkötelezettség terheli.
- (3) Az a hadkötelezett, akinek lelkiismereti meggyőződésével a katonai szolgálat teljesítése összeegyeztethetetlen, polgári szolgálatot teljesít.
- (4) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú magyar állampolgárok számára törvény polgári védelmi kötelezettséget és a védelmi állapot idejére honvédelmi munkakötelezettséget írhat elő.
- (5) A jogalanyok a honvédelem érdekében gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhetők.
- (6) A honvédelemmel összefüggő kötelezettségekről törvény rendelkezik.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

XIII. FEJEZET A MINŐSÍTETT IDŐSZAKOK

114. §

- (1) Az Országgyűlés a képviselők kétharmadának szavazatával rendkívüli állapotot hirdethet ki, ha
- a) a Magyar Köztársaságot fegyveres támadás érte, illetve az közvetlenül fenyegeti, vagy
 - b) az országon belüli erőszakos cselekmények közvetlenül fenyegetik az alkotmányos rendet, illetve széleskörűen és közvetlenül veszélyeztetik az élet- és vagyonbiztonságot.

Az alkotmányszöveg az egyszerűsítés érdekében a rendkívüli állapot és a sürgősségi helyzet jogintézményét összevonja, ugyanakkor a hatályos alkotmányi rendelkezésektől eltérően egyértelműen elhatárolja a katasztrófaállapottól.

- (2) A köztársasági elnök hirdeti ki a rendkívüli állapotot, ha az Országgyűlés elnöke, a miniszterelnök és az Alkotmánybíróság elnöke egyhangúlag megállapítja, hogy az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállnak, de az Országgyűlés a rendkívüli állapot kihirdetésében akadályoztatva van. A rendkívüli állapot megszűnik, ha az Országgyűlés az akadályoztatásának megszűnését követő első ülésén az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával azt nem hosszabbítja meg.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

(3) A Kormánynak a rendkívüli állapot idején hozott rendeleteit és más intézkedéseit az Országgyűlés, illetve a honvédelmi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottsága hatályon kívül helyezheti.

Az alkotmányszöveg a Honvédelmi Tanács, illetve a köztársasági elnök helyett a Kormányt jogosítja fel az operatív irányításra, ugyanakkor biztosítja a megfelelő parlamenti kontroll érvényesülését.

(4) A rendkívüli állapotot az Országgyűlés megszünteti, ha elrendelésének feltételei már nem állnak fenn.

A hatályos alkotmányból hiányzó szabály, amelyet ugyanakkor a minősített időszak rendkívüliisége miatt fontos az alaptörvényben rögzíteni.

115. §

(1) Az országgyűlési képviselők általános választását, továbbá a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek általános választását rendkívüli állapot idején nem lehet kitűzni, illetve nem lehet megtartani. A köztársasági elnök a választást a rendkívüli állapot megszűnése után haladéktalanul – hatvan napon túli, de kilencven napon belüli időpontra – tűzi ki.

(2) Rendkívüli állapot idején az Országgyűlés nem mondhatja ki a feloszlását és nem osztható fel.

(3) A köztársasági elnök a feloszlott vagy felosztatott Országgyűlést a rendkívüli állapot kihirdetésével egyidejűleg összehívja.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

116. §

(1) Rendkívüli állapot idején a Kormány törvény rendelkezéseitől eltérő rendeleteket alkothat.

A hatályos alkotmánnyal szemben az alkotmánytervezet szerint rendkívüli állapot idején nem a Honvédelmi Tanács vagy a köztársasági elnök jogosult a rendkívüli intézkedések bevezetésére. A Honvédelmi Tanács a maga furcsa összetételével (frakcióvezetők+kormánytagok+köztársasági elnök) aligha alkalmas az operatív államirányításra. A köztársasági elnököt pedig a politikai felelősséggel járó intézkedésektől mentesíteni célszerű.

(2) A Kormány egyes alapvető jogok gyakorlását – a 12. §-ban, a 13. § (1) bekezdésében, a 14. §-ban, 19. § (1) bekezdésében, a 22. §-ban, a 24. §-ban, a 30. §-ban, a 32. §-ban és a 41. §-ban elismert jogok kivételével – rendkívüli állapot idején a feltétlenül szükséges mértékben és az adott helyzettel szoros összefüggésben felfüggesztheti.

Az alkotmánytervezet a felfüggesztéshez mércét is meghatároz, ami az alkotmánybírósági felülvizsgálatot érdemivé teszi még a rendkívüli állapot idején bevezetett intézkedések esetén is.

(3) A rendkívüli állapot megszűnésével hatályát veszti a Kormánynak az (1) bekezdés alkalmazásával alkotott rendelete.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

117. §

(1) A Kormány rendeletben katasztrófaállapotot hirdethet ki, ha olyan rendkívüli méretű elemi csapás vagy más, az élet- és vagyónbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő esemény következik be, amelynek elhárításához vagy felszámolásához az állami szervek közvetlen és különleges irányító tevékenysége szükséges.

Az alkotmánytervezet a veszélyhelyzet és a szükségállapot eseteinek átfedését megszüntetve egységesen katasztrófaállapot kihirdetését teszi lehetővé.

(2) A Kormány a katasztrófaállapot idején a közigazgatás, a honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, valamint a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény keretei között egyes törvények rendelkezéseitől eltérő rendeleteket alkothat.

A hatályos alkotmányi rendelkezés gördülékenyebb megfogalmazása.

(3) A Kormány katasztrófaállapot idején a 18. § (1) bekezdésében, a 23. § (1) bekezdésében, a 26. §-ban és a 35. §-ban elismert jogokat a feltétlenül szükséges mértékben és az adott helyzettel szoros összefüggésben felfüggesztheti.

A katasztrófaállapot idején felfüggeszthető alapjogokat a magasabb szintű jogvédelem érdekében az alkotmányszöveg nem negatívan (mi nem függeszthető fel), hanem pozitívan (mit függeszthet fel a Kormány) határozza meg.

(4) A Kormánynak a katasztrófaállapot idején hozott rendeleteit és más intézkedéseit az Országgyűlés, illetve a honvédelmi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottsága hatályon kívül helyezheti.

A megfelelő parlamenti kontrollt katasztrófaállapot idején is biztosítani kell.

(5) A katasztrófaállapotot a Kormány megszünteti, ha elrendelésének feltételei már nem állnak fenn. A katasztrófaállapot megszűnésével hatályát veszti a Kormánynak a (2) bekezdés alkalmazásával alkotott rendelete.

A hatályos alkotmányból hiányzó szabály, amelyet ugyanakkor a minősített időszak rendkívülisége miatt fontos az alaptörvényben rögzíteni.